

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

2015/2351(INI)

30.5.2016

ATZINUMS

Sniegusi Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Kultūras un izglītības komitejai

par ES jaunatnes stratēģijas 2013.–2015. gadam novērtējumu
(2015/2351(INI))

Atzinuma sagatavotājs: *Tom Vandenkendelaere*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Kultūras un izglītības komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. norāda uz Jaunatnes stratēģijas otrā cikla (2013–2015) ietekmi, lai uzsvērtu nozīmi, kāda jaunatnes politikā ir pielāgojamai pieejai ar starpnozaru un daudzlīmeņu iesaistīšanos; novērtē strukturētu dialogu ar jaunatnes organizācijām šajā jomā; aicina Komisiju un dalībvalstis uzlabot piekļuvi augstas kvalitātes izglītībai un apmācībai un jauniešu nodarbinātību; atgādina par astoņām darbības jomām, ko veicina Jaunatnes stratēģija;
2. uzsver Jaunatnes stratēģijas nozīmi, ņemot vērā ES satraucoši augsto jauniešu bezdarba līmeni, augsto *NEET* (jaunieši, kas nemācās, nav nodarbināti un neapgūst arodu) rādītāju un tā plašās atšķirības, kā arī problēmas, kas saistītas ar jauniešu nabadzību un sociālo atstumtību; uzsver, ka nākamajā ciklā (2016–2018) vajadzētu veicināt abu divu Jaunatnes stratēģijas mērķu īstenošanu, konstatējot un pārvarot jauniešu bezdarba cēloņus, piemēram, priekšlaicīgu skolas pamešanu, veicinot uzņēmējdarbības garu jauniešu vidū, ieguldot izglītībā, stažēšanās, mācekļībā un profesionālās apmācības jomā attiecībā uz tām prasmēm, kas atspoguļo darba tirgus iespējas, vajadzības un norises, kā arī atvieglot pāreju uz darba tirgu ar pasākumiem, kuri nodrošina izglītības programmu, nodarbinātības politikas un darba tirgus prasību labāku koordināciju; norāda, ka ir jāatbalsta darba tirgus dalībnieku centieni īstenot garantijas jauniešiem shēmu, lai nodrošinātu, ka ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc skolas beigšanas jaunieši vai nu uzsāktu darbu, vai arī izglītības apguvi vai profesionālo apmācību (pārkvalificēšanos);
3. mudina Komisiju un dalībvalstis īstenot ekspansīvu ekonomikas politiku, kas sniedz lielāku rīcības brīvību attiecībā uz valsts ieguldījumiem izglītībā, apmācībā un kvalitatīvā mācekļībā;
4. uzsver, ka efektīvai Jaunatnes stratēģijas īstenošanai jābūt cieši saistītai ar stratēģijas „Eiropa 2020” pamatmērķu sasniegšanu, jo īpaši ar mērķiem, lai 75 % iedzīvotāju vecumā no 20 līdz 64 gadiem būtu nodarbināti un lai pēc iespējas vairāk jauniešu izkļūtu no nabadzības un sociālās atstumtības; norāda, ka, lai gan lielākajā daļā dalībvalstu kopš 2013. gada ir samazinājies jauniešu bezdarbs, tomēr pastāv reālas bažas, ka jauniešu bezdarbs joprojām ir gandrīz divas reizes augstāks nekā vispārējais bezdarba līmenis — aptuveni 8 miljoni Eiropas jauniešu joprojām ir bez darba; tādēļ uzsver, cik svarīgi ir risināt ģeogrāfisko atšķirību problēmu saistībā ar darbvietu piedāvājumu un pieprasījumu gan katrā atsevišķā dalībvalstī, gan starp tām, veicot izmaiņas Eiropas Darbvietu mobilitātes portāla (*EURES*) darbībā, lai uzlabotu jauniešu nodarbinātības iespējas un panāktu labāku sociālo iekļautību;
5. atgādina par stratēģijas „Eiropa 2020” pamatmērķi panākt, lai to jauniešu īpatsvars, kuri priekšlaicīgi pārtrauc izglītības apguvi un apmācību, būtu mazāks par 10 %; uzsver, ka pret mācību priekšlaicīgu pamešanu, kas ir bezdarbu veicinošs faktors, ir jācīnās, izmantojot dialogu starp izglītības nozari, nodarbinātības dienestiem un sociālajiem partneriem, identificējot skolu un sabiedrības sistēmas trūkumus, palīdzot audzēkņiem rast pašiem savas mācību metodes, īstenojot aktuālas un integrējošas mācību programmas, īstenojot spēcīgu un labi izstrādātu personalizētas vadības sistēmu ar augstas kvalitātes konsultācijām un orientācijas pakalpojumiem visiem audzēkņiem, jo īpaši pēc pirmajām

pažīmēm, ka audzēknis varētu pamest mācības, pienācīgi informējot audzēkni par turpmākajām iespējām darba tirgū un karjeras iespējām, tostarp tehniskajiem un amatniecības profesionālajiem profiliem, sniedzot *STEM* izglītību un duālo mācību sistēmu, nodrošinot kvalitatīvu mācekļību, stažēšanos un darba praksi un piedāvājot studentiem otru iespēju profesionālās apmācības veidā;

6. uzsver, ka holistiska un integrējoša izglītības pieeja ir būtiska, lai visi audzēkņi sajostos pieņemti un iekļauti un tiesīgi pieņemt lēmumus par savu izglītību; norāda, ka audzēkņi pamet skolu, neiegūstot nekādu kvalifikāciju, un tā ir viena no lielākajām problēmām mūsu sabiedrībā un tās apkarošana ir viens no mūsu galvenajiem mērķiem, jo šī problēma noved pie sociālās atstumtības; norāda, ka papildus apmācības sistēmu pielāgošanai jāievieš īpaši pasākumi personām, kuras nonākušas vislielākajās grūtībās; atgādina, ka ar stažēšanos un mācekļību būtu jārada nodarbinātība un darba apstākļiem un uzticētajiem uzdevumiem jābūt tādiem, kas palīdz stažieriem gūt praktisku pieredzi un attiecīgās prasmes ienākšanai darba tirgū; uzskata — lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu, būtiska nozīme ir reģionālo un vietējo publisko un privāto ieinteresēto personu iesaistīšanai attiecīgā politikas instrumentu apvienojuma izstrādē un īstenošanā;
7. uzskata, ka dalībvalstu jaunatnes politiku vajadzētu cieši koordinēt ar citām politikas jomām un ka būtu jārod vairāk sinerģiju; turklāt iesaka pastiprināt sadarbību starp skolām, uzņēmumiem, valsts iestādēm un citām darba tirgus ieinteresētajām personām nolūkā apsvērt, kādas prasmes turpmāk būs vajadzīgas, lai novērstu prasmju neatbilstību, un atvieglot jauniešiem procesu, kurā viņi izvēlas darba profilus, kas patiešām atbilst darba tirgus vajadzībām;
8. aicina dalībvalstis veikt pasākumus, lai atvieglotu jauniešiem pāreju no izglītības uz darba dzīvi, tostarp nodrošinot kvalitatīvas stažēšanās un mācekļības iespējas, kas jauniešiem sniedz skaidri definētas tiesības, kas ietver piekļuvi sociālajai aizsardzībai, rakstiskus un saistošus darba līgumus un taisnīgu atalgojumu, lai jauniešus nediskriminētu viņu piekļuvē darba tirgum un pienācīgi informētu audzēkņus par turpmākajām iespējām darba tirgū;
9. uzsver, ka bezdarba līmenis izteikti samazinās, paaugstinoties iegūtās izglītības līmenim, un tādēļ ir nepieciešams veicināt augstākās izglītības iespējas jauniešiem Eiropas Savienībā un veikt tajās ieguldījumus;
10. aicina Komisiju un dalībvalstis sekmēt IKT apmācību, lai visiem jauniešiem palīdzētu iegūt attiecīgās e-prasmes, kas noder darba tirgū, piemēram, pārdalot finansējumu saskaņā ar Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu;
11. uzsver formālas, neoficiālās un neformālās izglītības, tostarp sabiedrisko aktivitāšu ietvaros, nozīmi vērtību, spēju un prasmju veidošanā jauniešiem, kā arī zināšanu apguvē par pilsoniskumu un demokrātisku līdzdalību; vērš uzmanību uz izglītības iespēju piedāvājuma un modeļu klāstu, kas pieejams dalībvalstīs, un jo īpaši uz duālo mācīšanos, kura var vienkāršot pāreju no izglītības vai apmācības uz nodarbinātību; atbalsta mūžizglītības īstenošanu; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt saskaņotu Eiropas mēroga prasmju un kvalifikāciju atzīšanu, kas iegūtas formālās, neoficiālās un neformālās mācībās un mācekļībā, lai mazinātu plaisu starp prasmju trūkumu un prasmju neatbilstību, kas konstatēta Eiropas darba tirgū, un sniegt atbalstu šādām darbībām saskaņā ar attiecīgām ES programmām; turklāt prasa lielāku uzmanību pievērst valodu, jo īpaši

kaimiņvalstu valodu, apguvei profesionālās izglītības un apmācības (PIA) jomā, lai uzlabotu attiecīgo audzēkņu pozīcijas un nodarbināmību pārrobežu darba tirgū;

12. uzskata, ka īpaši augsts nodarbinātības nestabilitātes līmenis jauniešiem, kad vienlaikus vērojama Eiropas iedzīvotāju novecošanās, ir nozīmīgs izaicinājums tam, lai pensiju sistēmas būtu ilgtspējīgas, pietiekamas un atbilstīgas, un būtiski kaitē paaudžu solidaritātei; tādēļ aicina Komisiju un dalībvalstis veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu vismaz tādu dotāciju ļaunprātīgu izmantošanu, kas piešķirtas saskaņā ar garantijas jauniešiem shēmu, un priekšroku dot — vismaz tādu līgumu gadījumā, kuri sagatavoti garantijas jauniešiem ietvaros, — līgumiem, kas ļauj jauniešiem veikt iemaksas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmās;
13. atgādina, ka nodarbinātība un uzņēmējdarbība ir viena no astoņām prioritātēm, kas noteiktas ES Jaunatnes stratēģijā (2010–2018); uzsver, ka darbam ar jaunatni un neformālajām mācībām, jo īpaši izmantojot jauno uzņēmēju un jaunatnes organizācijas, kas sniedz jauniešiem iespējas attīstīt inovatīvus projektus, gūt uzņēmējdarbības pieredzi un iegūt nepieciešamo spēju un pašapziņu savas uzņēmējdarbības sākšanai ir vitāli svarīga loma, lai attīstītu jauniešu radošo un inovatīvo potenciālu, tostarp uzņēmēja garu un uzņēmējdarbības un pilsoniskās prasmes; uzsver nepieciešamību radīt labvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai un novatoriskiem jaunizveidotiem uzņēmumiem jauniešu nodarbinātības interesēs Eiropā; uzsver, ka ir jānojauc visi šķēršļi, kas kavē jauniešus attīstīt savas idejas, savu potenciālu un savu attieksmi;
14. atzīmē, ka sakarā ar pašreizējo digitalizācijas vilni un jaunajām tendencēm darba tirgū jaunieši arvien biežāk sastopas ar jauniem nodarbinātības veidiem, kuri cenšas līdzsvarot elastīgumu un drošumu; uzsver, cik svarīga nozīme ir atbilstīgai jaunatnes izglītībai, kas vērsta uz to, lai uzsvērtu sociālās aizsardzības mehānismu nozīmi karjeras attīstībā;
15. mudina dalībvalstis pilnībā īstenot „Erasmus +” programmu, jo īpaši tās mācekļības aspektu, tādējādi veicinot un sekmējot turpmāko pārrobežu apmācību un karjeras un darbaspēka mobilitāti jauniešu vidū un nodrošinot viņiem dzīvē noderīgās prasmes un kompetences, tostarp valodu prasmes, vienlaikus paplašinot viņu iespējas un izredzes piedalīties gan darba tirgū, gan sabiedrībā neatkarīgi no viņu akadēmiskās kvalifikācijas, prasmēm vai izglītības līmeņa; pauž bažas par to, ka mācekļu mobilitāte vēl nav sasniegusi vēlamo līmeni, un aicina Komisiju, dalībvalstis, uzņēmumus un mācību iestādes meklēt risinājumus, lai pārvarētu atlikušos šķēršļus mācekļu mobilitātei; uzsver, ka ir svarīgi atbalstīt jauniešu mobilitātes projektus, ņemot vērā jauniešu vecumu un bieži vien nestabilos finanšu apstākļus, tostarp novēršot atsevišķus netiešus kavēkļus mobilitātei, piemēram, izmitināšanas un transporta problēmas;
16. aicina uzlabot PIA audzēkņu iespējas iziet praksi kaimiņvalstīs, lai sekmētu labāku izpratni par citu dalībvalstu darba un mācību praksi, piemēram, finansējot ceļa izdevumus tiem audzēkņiem, kuri turpina dzīvot savā izcelsmes valstī; norāda, ka mācību mobilitāte ir svarīgs faktors ienākšanai darba tirgū, gan arī izpratnes veicināšanai par Eiropas projektu un iesaistīšanos tajā, gūstot personisku pieredzi; uzsver, ka ir svarīgi ieviest Eiropas sistēmu, lai veicinātu mobilitāti kā daļu no mācekļības un profesionālās apmācības; turklāt aicina dalībvalstis pilnībā izmantot *EURES* tīklu, lai atbalstītu jauniešu darbaspēka mobilitāti ES ietvaros, tostarp mācekļības mobilitāti;
17. mudina dalībvalstis pilnībā īstenot un uzraudzīt garantijas jauniešiem efektivitāti, pilnībā

izmantojot ES piešķirtos līdzekļus, lai īstenotu pasākumus jauniešu nodarbinātības veicināšanai, jauniešus, tostarp jauniešus ar invaliditāti, integrējot darba tirgū ar darba, mācekļa prakses vai stažēšanās piedāvājumu četru mēnešu laikā pēc skolas beigšanas vai darba zaudēšanas, radot, piemēram, mūžizglītības un profesionālās orientācijas sistēmas, reģistrācijas birojus, informācijas punktus un datu vākšanas metodes, un veicinot bezdarbnieku reģistrāciju, lai iegūtu priekšstatu par patieso situāciju attiecībā uz jauniešu bezdarbu, kā arī uzlabojot pakalpojumus, ko piedāvā nodarbinātības dienesti gados jauniem darba meklētājiem;

18. aicina visas dalībvalstis ieviest garantētus minimālos ienākumus, lai jauniešiem, kuri ir pabeiguši skolu un augstskolu, sniegtu līdzekļus, kas viņiem vajadzīgi pienācīgiem dzīves apstākļiem, līdz viņi būs atraduši darbu;
19. aicina Komisiju veicināt un atbalstīt studentu mobilitāti izglītības un profesionālās apmācības jomā (*EVT*), popularizējot „*Erasmus mācekļiem*” sistēmu;
20. uzskata, ka iejaukšanās agrīnā posmā un apsteidzoši aktīva darba tirgus politika nozīmē to, ka nevis tiek novērsti simptomi sociāli nelabvēlīgai situācijai vairākās paaudzēs, bet gan agrīnā dzīves posmā tiek identificēti un pārvaldīti šīs problēmas riski, lai novērstu bezdarbu un atvieglotu reintegrāciju; vērs īpašu uzmanību uz situāciju, kāda ir sociāli visvairāk atstumtajiem cilvēkiem, kā arī tiem, kam visvairāk draud bezdarbs;
21. aicina dalībvalstis un reģionus apmainīties ar labas prakses piemēriem un mācīties vienu no otra; uzsver, ka ir svarīgi veikt novērtējumu par to, kā dalībvalstīs 2014. un 2015. gadā īstenoja Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu; uzsver, ka ir svarīgi novērtēt garantijas jauniešiem vidēja termiņa efektivitāti, īpašu uzmanību pievēršot tās sasniegumiem, kas ļauj jauniešiem iegūt prasmes un sākt strādāt, un ka svarīgi ir turpināt šo iniciatīvu; turklāt norāda, ka jauniešu organizāciju iesaistīšanās garantijas jauniešiem novērtēšanā un īstenošanā ir izšķiroši nozīmīga tās veiksmīgai darbībai;
22. atgādina Komisijai, ka ir svarīgi nodrošināt augsta līmeņa jauniešu informētību par pieejamām programmām un iespējām piedalīties, kā arī nodrošināt, ka informācija par pieejamām programmām ir kvalitatīva, ar skaitļos izsakāmiem rādītājiem (piemēram, mērķa grupas reakcija un iesaistīšanās);
23. mudina dalībvalstis nekavējoties veikt pasākumus, lai novērstu trūkumus Eiropas garantijas jauniešiem īstenošanā, piemēram, attiecībā uz darba piedāvājumu kvalitāti, to ilgtspēju, tālāko izglītību un apmācību, sociālo iekļautību, sinerģijām ar citām politikas jomām (izglītības sistēma, darba tirgus, sociālo pakalpojumu dienesti un jaunatnes politika) un sadarbību starp visām attiecīgajām ieinteresētajām pusēm, lai integrētu jauniešus darba tirgū un samazinātu jauniešu bezdarba līmeni, kā arī panāktu ilgtermiņa pozitīvu ietekmi, novēršot jauniešu sociālo atstumtību un izslēgšanu no darba tirgus laikā, kad viņi pāriet no mācību iestādes uz darba tirgu;
24. norāda, ka Revīzijas palātas ziņojums „ES garantija jauniešiem — īstenošana dalībvalstīs”, ko paredzēts pabeigt 2017. gada sākumā, sniegs skaidrāku novērtējumu par programmas rezultātiem; uzskata, ka cita starpā ziņojumā būtu jāiekļauj lietderības un ilgtermiņa rezultātu analīze;
25. aicina dalībvalstis stingri ievērot principus, kas paredz iekļautību darbā ar jauniešiem,

īpašu uzsvaru liekot uz jauniešiem ar īpašām vajadzībām;

26. prasa Eiropas garantijā jauniešiem koncentrēt uzmanību uz to, lai izglītību un apmācību jauniešiem bez kvalifikācijas vai mazkvalificētiem jauniem bezdarbniekiem paplašinātu, to attiecinot arī uz jauniem augstskolu beidzējiem un tiem, kas jau pabeiguši arodizglītību, kā arī paplašināt garantijas jauniešiem vecuma ierobežojumu no 25 līdz 29 gadiem, lai atspoguļotu faktu, ka daudziem augstskolu beidzējiem un jaunpieņacējiem darba tirgū ir gandrīz 30 gadu;
27. aicina dalībvalstis sagatavot uz zināšanām un faktiem balstītus ziņojumus par jauniešu sociālo stāvokli un dzīves apstākļiem un izstrādāt valstu rīcības plānus, un konsekventi tos īstenot;
28. uzsver nepieciešamību intensīvi attīstīt izpratni par tādām jomām kā pilsoniskums, medijpratība un digitālās prasmes, kritiskā domāšana un starpkultūru izpratne, izmantojot plašu instrumentu klāstu, ko jaunieši labi pazīst (piemēram, sociālos tīklus); uzsver to, cik būtiska nozīme ir šādām programmām un izglītībai, lai novērstu jauniešu radikalizāciju;
29. uzsver, ka lielāku un vienlīdzīgāku iespēju visiem jauniešiem veicināšanai, sekmējot sociālo integrāciju, dzimumu līdztiesību un solidaritāti visiem jauniešiem, kā arī apkarojot visu veidu diskrimināciju jauniešu vidū, jo īpaši diskrimināciju, kas pamatojas uz dzimumu, rasi, etnisko izcelsmi vai invaliditāti, vajadzētu būt ES Jaunatnes stratēģijas mērķu sasniegšanas centrālajam aspektam;
30. uzsver, ka ir būtiski ar nākamā ES Jaunatnes stratēģijas cikla mērķiem aptvert jauniešus bēgļus un patvēruma meklētājus, nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret viņiem, piekļuvi izglītībai, apmācībai un nodarbinātībai, viņu sociālo iekļautību un tādējādi palīdzēt viņiem veidot savu identitāti uzņēmējās valstīs, pilnībā izmantot viņu talantus un potenciālu un novērst viņu marginalizāciju un vilšanos;
31. uzsver, ka svarīgas ir atvērtas un viegli pieejamas programmas darbam ar jauniešiem no mazāk veicinošas vides;
32. aicina dalībvalstis mudināt sievietes iegūt izglītību un veidot karjeru nozarēs, kurās viņas ir nepietiekami pārstāvētas, piemēram, *STEM* un *IT*.

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS**

Pieņemšanas datums	24.5.2016
Galīgais balsojums	+: 47 -: 4 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Laura Agea, Tiziana Beghin, Vilija Blinkevičiūtē, Enrique Calvet Chambon, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Elena Gentile, Arne Gericke, Thomas Händel, Marian Harkin, Danuta Jazłowiecka, Agnes Jongerius, Jan Keller, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Kostadinka Kuneva, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Javi López, Morten Løkkegaard, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Georgi Pirinski, Marek Plura, Terry Reintke, Maria João Rodrigues, Claude Rolin, Anne Sander, Siôn Simon, Jutta Steinruck, Romana Tomc, Ulrike Trebesius, Marita Ulvskog, Tatjana Ždanoka
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Michèle Alliot-Marie, Maria Arena, Amjad Bashir, Lynn Boylan, Rosa Estaràs Ferragut, Paloma López Bermejo, Edouard Martin, Joachim Schuster, Csaba Sógor, Helga Stevens, Ivo Vajgl, Tom Vandenkendelaere, Gabriele Zimmer
Aizstājēji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Fernando Ruas